

Ženy a víno

Texty na tento týden

Př 31,4–10.12.15.18.20.25–31

Základní verš

„Nevydávej své síly ženám a svoje cesty tomu, co ničí krále. Nehodí se králům, Lemóeli, nehodí se králům být pijany vína a vládčům toužit po opojném nápoji.“ (Př 31,3.4)

Kniha Přísloví začala poučeními otce (Př 1,1.8; 4,1) a končí naučením matky (Př 31,1). Jméno Lemúel se může vztahovat k Šalomounovi. Jeho matka varuje svého syna před dvěma nejzávažnějšími hrozbami pro krále: vínem a ženami.

Spojení vína a žen je záměrné. Chce-li být král schopný i jako vládce, musí být velmi opatrný na to, čím se nechá ovlivňovat. Oba zmíněné faktory mohou být velmi silné. Ačkoli správná žena by mohla být prospěšná, alkohol je pouze a jen problémem.

V úvodu se rady otce týkaly duchovního získání moudrosti. Nyní, na závěr, se matka zabývá použitím moudrosti v reálném životě. Duchovní principy, kterým jej učil otec, by neměly význam, kdyby ten, kdo o nich ví, nedodržel praktické rady matky.

„Na zdraví“

⁴Nehodí se králům, Lemóeli, nehodí se králům být pijany vína a vládcům toužit po opojném nápoji, ⁵aby nikdo z nich v opilosti nezapomněl na Boží nařízení a nepřevrátil při nikoho z utištěných. ... ⁸Otevři svá ústa za němého, za právo všech postižených, ⁹ústa otevři, sud' spravedlivě a zastaň se utištěného a ubožáka. (Př 31,4.5.8.9)

Osobní studium

V mnoha kulturách je pití alkoholu spojeno s přáním zdraví a spokojeného života. Lidé pozvedají sklenku a přejí si navzájem dlouhý život. Je ironií, že každá sklenka zkracuje život. Pěkně navržené láhve, rádoby vtipné pijácké písně, chytré reklamy, a dokonce i některé „vědecké“ poznatky utvrzují a uklidňují pijáky v jejich představě, že alkohol jim neškodí, či je dokonce pro ně dobrý. Kniha Přísloví již jedno varování proti tomuto smrtícímu podvodu přinesla (Př 23,30–35). Nyní se téma znovu objevuje a ukazuje na škody, které pití může přinést.

Před čím konkrétně varují verše v Př 31,4.5?

Destruktivní účinek vína, resp. alkoholických nápojů, se projevuje v tom, jak snadno může člověku narušit jeho úsudek. I když je alkohol špatný pro běžné lidi, pro krále nebo pro někoho, kdo má moc, může přinést destruktivní důsledky. Král, který pije, nejen „zapomíná na zákon“ a neví, co je správné, ale také jeho rozsudky jsou zkreslené: ten, kdo se provinil, je prohlášen za nevinného, a nevinný za toho, jenž je vinen.

V sázce je zde schopnost rozlišovat mezi tím, co je správné a špatné, mezi dobrem a zlem. Zákaz pití vína je úzce spojen se základní moudrostí – a proto se vztahuje na každou lidskou bytost. Je pozoruhodné, že toto riziko je důvodem, který je uveden ve zvláštním zákazu pití alkoholu pro kněze: „Musíte rozlišovat svaté od nesvatého a nečisté od čistého“ (Lv 10, 9.10).

Aplikace

Téměř každý už viděl devastující účinky alkoholu v mnoha životech. Jak můžeš pomoci lidem kolem sebe, zejména mladým, vyhybat se tomu, co jim i ostatním může přinést jen škodu?

„Na smrt“

‘Dejte opojný nápoj hynoucímu a víno těm, kterým je hořko, ⁷ať se napije a zapomene na svou chudobu a na své plahočení již nevzpomíná. (Př 31,6.7)

Osobní studium

Jak máme chápat verše v Př 31,6.7?

Zběžné přečtení těchto veršů může vzbudit dojem, že Lemúelova matka umožňuje konzumaci vína nebo jiného alkoholu osobě, která už téměř umírá (verš 6), nebo člověku, který je zahořklý či negativní (verš 7). Tento výklad by však byl v rozporu nejen v kontextu ostatních veršů – Lemúelova matka v předchozích verších varovala krále před pitím vína – ale také se všeobecným kontextem knihy Přísloví, která systematicky a důrazně pití vína zakazuje. Pokud se Bůh stará o naše tělo a zdraví, pak není možné interpretovat tyto texty v souvislosti s podporou požívání alkoholu.

Navíc analýza použití výrazu „který hyne“ v knize Přísloví ukazuje, že toto sloveso je vždy spojeno se zlými, bezbožníky (Př 10,28; 11,7.10; 19,9.28; 28,28). Prostřednictvím výrazu „který hyne“ Lemúelova matka odkazuje na spojení se zlými. Pokud jde o výraz „těm, kterým je hořko“, ten představuje lidi zatrpklé a negativní (Př 31,6), kteří se stejně jako zlí stávají necitlivými a „zapomínají“ na svou chudobu (Př 31,7).

„Satan shromáždil padlé anděly, aby společně vymysleli nějaký způsob, jak co nejvíce uškodit lidským rodinám. Byl podáván jeden návrh za druhým, až nakonec sám satan vymyslel plán. Vezme plod vinné révy, také pšenici a další plody, které Bůh dal jako jídlo, a změní je v jed, který bude ničit fyzické, duševní a mravní síly člověka. Tak lidem zastřeší mysl a získá nad nimi plnou kontrolu, aby je mohl ovládat. Pod vlivem alkoholu jsou lidé vedeni k páčání zla všeho druhu. Prostřednictvím zvrácené chuti k jídlu tak bude svět poškozen. Svedením lidí k pití alkoholu by satan způsobil jejich soustavný sestup a pád.“ (TE 12)

Aplikace

Proč je úplná abstinence od alkoholu tou nejlepší volbou? Může být na konzumaci alkoholu něco pozitivního v kontextu biblických rad i důsledků, jež je možné ve společnosti vidět? Jaké konkrétní škody může alkohol způsobit?

Statečná žena

Ženu statečnou kdo nalezne? Je daleko cennější než perly. (Př 31,10)

Osobní studium

Kdo je „statečná žena“ z Př 31,10? Z řady náznaků vyplývá, že autor má na mysli více než jen zbožnou ženu nebo ideální manželku. Z mnoha pasáží v knize Přísloví (Př 1,20–33; 3,13–20; 4,5–9; 8) vysvítá, že „statečná žena“ reprezentuje moudrost. Zosobnění moudrosti jako ženy je oprávněné – a to nejen proto, že hebrejské slovo pro „moudrost“ (Chokmah) je podstatné jméno ženského rodu, ale také proto, že umožňuje židovskému autorovi předkládat mnohá poučení pro náš každodenní život. Moudrost není zobrazena jako nějaký vznešený a nedosažitelný ideál, ale jako velmi praktická a vstřícná žena, která by se mohla stát naším životním společníkem.

Toto poslední představení moudrosti je prezentováno prostřednictvím akrostichu, tedy básně, kdy každý verš začíná hebrejským písmenem v abecedním pořadí – jako je tomu v knize Pláč a v mnoha žalmech.

Porovnejte text o moudrosti v Přísloví 8 s textem o „statečné ženě“. Jaké vlastnosti „statečné ženy“ nám připomínají moudrost v 8. kapitole?

Je vzácná a stojí za to ji najít (Př 31,10; 8,35).

Je hodnotnější než rubíny (Př 31,10; 8,10.11.18.19).

Stará se o jídlo (Př 31,14; 8,19).

Je silná (Př 31,17.25; 8,14).

Je moudrá (Př 31,26; 8,1).

Je chválená (Př 31,28; 8,34).

I když žijeme v tzv. informačním věku a přestože jsme získali mnohem více znalostí, než měla předchozí generace, neznamená to, že naše generace bude o něco rozumnější než předchozí. Ve skutečnosti, jak řekl Martin Luther King, „máme řízené střely a bloudící lidi“.

Aplikace

Jak ti zaslíbení z 1K 1,21 pomáhá žít vírou?

Pilná žena

¹²Pracuje mu jen dobro a žádné zlo po celý svůj život. ... ¹⁵Ještě za noci vstává dát potravu svému domu a příkazy služkám. ... ¹⁸Okusí, jak je dobré její podnikání. Její svítlna nehasne ani v noci. ... ²⁰Dlaň má otevřenou pro utištěného a ruce vztahuje k ubožáku. ... ²⁵Síla a důstojnost je jejím šatem, s úsměvem hledí vstříc příštím dnům. (Př 31,12.15.18.20.25)

Osobní studium

Ctnostná a statečná žena v Přísloví 31 tvrdě pracuje a je velmi aktivní. Báseň trvá na této charakteristice (Př 31,27), která představuje moudrého v porovnání s bláznem (Př 6,6; 24,33.34). Její činnost je komplexní a konkrétní. Být duchovní neznamená, že bychom měli být v nečinnosti – to vše pod záminkou, že se zabýváme velmi důležitými náboženskými otázkami, a proto nemáme čas starat se o „banální“ záležitosti (L 16,10). Žena podle Př 31,13 „pracuje s chutí vlastníma rukama“. Je zajímavé, že není zobrazena jako duchovní člověk, například jak se modlí nebo medituje. Je představena jako efektivní a produktivní žena – stejně jako Marta v evangeliích (L 10,38–40).

Proč žena podle Př 31,12.15.18 neustále pracuje?

Pracuje „po celý svůj život“ (verš 12), a to i v noci (verše 15 a 18). Je neustále aktivní a ostražitá. Důvodem její neustálé pozornosti je její zodpovědnost. Bez ní by se vše rozpadlo.

Jak má podle Př 31,20.25 rozvrženy své projekty?

Zde je představeno velmi důležité kritérium, které se týká i naší práce a úsilí: bude ověřeno časem. Teprve budoucnost osvědčí kvalitu našich skutků. Chceme-li pracovat moudře, myslíme na budoucnost, nejen na okamžitou odměnu.

I když se text ve Zj 14,13 zabývá trochu jinou záležitostí, princip, který obsahuje a jenž souvisí s předchozí myšlenkou z knihy Přísloví, je velmi důležitý: „Blahoslaveni mrtví, kteří umírají v Pánu. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých prací, neboť jejich skutky jdou s nimi.“

Aplikace

Jestliže potkáváš ve svém životě nějaké zvláštní ženy (matku, jinou ženu z rodiny, manželku, učitelku, nadřízenou), jak je můžeš ocenit za všechno, co pro tebe udělaly?

Starostlivá žena

²⁶Její ústa promlouvají moudře, na jazyku mívá vlídné naučení. ²⁷Pozorně sleduje chod svého domu a chleba lenosti nejí. ²⁸Její synové povstávají a blahořečí jí, též její manžel ji chválí: ²⁹„Statečně si vedly mnohé dcery, ale ty je všechny předčíš.“ ³⁰Klamavá je líbeznost, pomíjívá krása; žena, jež se bojí Hospodina, dojde chvály. ³¹Dejte jí z ovoce jejích rukou, ať ji chválí v branách její činy! (Př 31,26–31)

Osobní studium

Jaké další důležité vlastnosti je možné podle Př 31,26–31 u této ženy rozpoznat? Proč je to pro nás všechny důležité, bez ohledu na to, kdo jsme?

V knize Přísloví je mnohokrát položen důraz na slova, na to, co říkáme. Zmiňovaná žena je známá pro svou moudrost a laskavost. Tyto vlastnosti jsou propojené. Koneckonců, je možné říci, že laskavost je další formou moudrosti – zvláště když moudrost vnímáme nejen jako to, co víme, ale i to, co říkáme a děláme.

V Př 31,26 je zmíněno zajímavé sousloví: „vlídné naučení“. Vlídnost není pomíjívá záležitost. Jedná se o princip samotné existence této ženy. Jak úžasné by bylo, kdyby „vlídnost“ ovládla všechno, co vychází z našich úst!

Jaký důležitý princip, na který se tak často zapomíná, je představen v Př 31,30?

Až příliš často jsou ženy hodnoceny jen z hlediska vnějšího vzhledu. To je velmi plytké a povrchní. Bible poukazuje na to, jak prázdný je nakonec takový postoj. Skutečná krása této ženy se nachází v jejím charakteru a v tom, jak se projevuje v jejím životě a činnosti. Krása vždy pomine, ale charakter bude trvat navždy. „Velké jméno mezi lidmi je jako písmena zapsaná v písku, ale neposkvrněný charakter potrvá celou věčnost.“ (AG 81)

Aplikace

V kterých oblastech tvého života je třeba, aby se tvůj charakter změnil k lepšímu? Určitě je potřeba se modlit. Jaké další konkrétní pozitivní kroky je třeba podniknout, aby byl vidět růst?

Podněty k zamyšlení

„Když se nechali ovládat svou chutí na víno, bylo jejich myšlení pod jeho vlivem zatemněno a nebyli schopni rozeznat rozdíl mezi posvátným a obyčejným. Nádab a Abiu zneuctili jasný Boží příkaz tím, že nabídli obyčejný namísto posvátného ohně. Bůh je potrestal; z jeho přítomnosti vyšel oheň a zničil je.“ (3T 295)

„Děti se mohou z Bible také naučit, jak si Bůh váží člověka, který poctivě manuálně pracuje. Mohou se tam dočíst třeba o ‚prorockých žácích‘, kteří si sami stavěli školu. ... Kniha Přísloví krásně popisuje moudrou ženu, která se stará ‚o vlnu a o len, pracuje s chutí vlastníma rukama.‘ ‚Ještě za noci vstává dát potravu svému domu a příkazy služkám... ‚ vysází vinici... a posílí své paže.‘ ‚Dlaň má otevřenou pro utištěného a ruce vztahuje k ubožáku.‘ ‚Pozorně sleduje chod svého domu a chleba lenosti nejí.‘ (Př 31,13–27)“ (ED 217; VYCH 129)

Otázky k rozhovoru

- 1. Zamyslete se společně nad tím, že i když máme dnes mnohem více znalostí, nemusíme nutně být moudřejšími. V čem může být více znalostí bez moudrosti nebezpečnější než nedostatek znalostí bez moudrosti? Jaké příklady z nedávné doby můžeme zmínit a ilustrovat na nich, jak mohou být škodlivé znalosti bez moudrosti?*
- 2. Projděte si charakteristiku „statečné ženy“. Najděte principy, jež je možné z textu aplikovat na věřící – bez ohledu na pohlaví, rodinný stav nebo věk.*
- 3. Kniha Přísloví je plná praktické moudrosti. To by nám mělo naznačit, že i naše náboženství – teologie i duchovní rozměr – má také praktickou stránku. Jak si můžeme být jisti, že nebudeme zanedbávat praktické aspekty víry, když se snažíme růst ve svých teologických znalostech a duchovním prožívání?*